

**Юні друзі, випускники
1991 року,
запрошуємо вас
на навчання
до нашого вузу**

● Корпус гуманітарних дисциплін ІФДП.

● Заняття з англійської мови в лінгафонному кабінеті.

Фото Юліана ЯКОВИНИ та
Дениса ОВЧАРА.

THE ORGANS OF SPEECH

ПЕДАГОГ

*Учіться, брати мої,
Думайте, читайте...*

М. Шевченко

ПРИКАРПАТТЯ

8(95) 5 КВІТНЯ 1991 РОКУ

Газета Івано-Франківського педагогічного інституту імені В. Стефанька

ПРАВИЛА ПРИЙОМУ до Івано-Франківського педагогічного інституту ім. В. С. Стефанька в 1991 році

1. До Івано-Франківського педагогічного інституту ім. В. Стефанька приймаються громадяни СРСР, які мають середню освіту, і іноземні громадяни у відповідності до укладених угод.

2. На денну форму навчання до інституту приймаються, як правило, особи, які мають нахил або досвід роботи з дітьми за рекомендаціями педагогічних рад шкіл, середніх професійно-технічних училищ, середніх спеціальних навчальних закладів, органів народної освіти, трудових колективів, військовослужбовців, звільнені в запас.

На навчання без відриву від виробництва на спеціальності «Педагогіка і методика початкового навчання», «Педагогіка і психологія (дошкільна)» приймаються особи, які працюють за профілем обраної спеціальності; на інші спеціальності — незалежно від профілю їх роботи.

На спеціальностях «Музика», «Музика і художня культура», «Педагогіка і методика початкового навчання та музика», «Музика і хореографія», «Педагогіка і методика початкового навчання та хореографія» документи приймаються після перевірки у вступників відповідно вокальних даних, ларингоскопічного огляду голосового апарату і хореографічних даних. В осіб, вокальні і хореографічні дані яких не відповідають вимогам навчання на цих спеціальностях, документи не приймаються.

3. До заяви про прийом до вузу вступники додають документ про середню освіту в оригіналі, рекомендацію, медичну довідку за формою 086-у, виписку з трудової книжки (для осіб, які мають стаж роботи), 6 фотокарток розміром 3x4 см та особисто пред'являють паспорт.

4. Вступникам середніх спеціальних навчальних закладів, середніх професійно-технічних училищ надає-

ся право вступу до вузу незалежно від терміну закінчення цих закладів.

5. Прийом документів на денну форму навчання здійснюється з 25 червня до 15 липня, вступні іспити — з 16 липня, зарахування — до 5 серпня. На навчання без відриву від виробництва прийом документів здійснюється з 20 квітня до 30 травня, вступні іспити — з 1 червня, зарахування — до 20 червня.

Перед поданням документів на денну форму навчання абітурієнти проходять співбесіду у відбірковій комісії, яка визначає їх педагогічні нахили і здібності.

6. Кількість та форми проведення вступних іспитів встановлюються приймальною комісією не пізніше як за три місяці до початку прийому документів та доводиться до відома абітурієнтів.

Приймальна комісія інституту може віднести частину іспитів до профільюючих (конкурсних) і зарахувати до вузу за кількістю балів, набраних вступниками тільки на цих іспитах, а також встановити двохбальну оцінку інших іспитів за системою «задовільно» (зараховано) і «незадовільно» (не зараховано).

Вступні іспити проводяться за програмами, затвердженими приймальною комісією і складеними у відповідності до навчальних програм середньої загальноосвітньої школи (додаток № 1).

Система та критерії оцінок вступних іспитів встановлюються вузом (додаток № 2).

7. Вступникам на спеціальності «Іноземні мови», «Математика і фізика», «Математика (з основами інформатики і обчислювальної техніки)», «Фізика і математика», «Історія», «Історія і народознавство», «Музика», «Музика і художня культура», «Музика і хореографія», «Кре- (Закіячення на 3-й стор.).

14 квітня — день відкритих дверей

Івано-Франківський державний педагогічний інститут імені В. Стефанька 14 квітня 1991 року проводить День відкритих дверей для випускників середніх шкіл, середніх спеціальних навчальних закладів і професійно-технічних училищ, робітничої та колгоспної молоді.

Юнаки та дівчата!
Ви зустрінетесь з провідними вченими інституту, дізнаєтесь про його

історію, наукові досягнення та успіхи в підготовці вчителів загальноосвітніх шкіл. Вас ознайомлять з правилами прийому, спеціальностями, які можна здобути в інституті, науковими і навчальними лабораторіями, обчислювальним центром, бібліотекою, музеєм освіти Прикарпаття.

Збір об 11 годині в актовому залі інституту (вхід з вулиці Пушкіна).
Запрошуємо відвідати інститут.

У ювілейний вінок

В Івано-Франківську відбулася науково-практична конференція, присвячена 110-й річниці з дня народження Марійки Підгірянки.

В роботі конференції взяли участь науковці Івано-Франківського педагогічного інституту імені В. Стефанька Любов Клічченко, Володимир Полек, Степан Домбровський, дослідник творчості Марійки Підгірянки з Калуша Василь Слезинський, науковець ОІУВ Мирон Вільшук, вчителька, голова крайової ради товариства Союзу українок Віра Бойко.

Учасники святкувань привітали дочку Марійки Підгірянки — Дарію Домбровську, яка приїхала зі Львова.

В концертній програмі взяли участь народна артистка України Христина Фіцалович, заслужена артистка України Оксана Затварська, вихованці ДМШ № 1 та центру дитячої творчості, хори музично-педагогічного факультету під керівництвом Василя Іжака та «Берегиня» під керівництвом Ганни Терлецької. Вели програму Христина Дмитерко і Мирослава Кришталович.

Привітали учасників конференції союзники з Києва, Кременчука, Львова, Полтави, інших міст і районів нашої області.

На 5-6 стбр. продовжуємо друкувати уривки з книги професора Мирослава Стельмишівича «Українська народна педагогіка».

Івано-Франківський державний педагогічний інститут імені В. Стефаника

ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ

на перший курс денного навчання в 1991—1992 навчальному році

на такі спеціальності:

1. Українська мова і література.
2. Українська мова і література та англійська мова.
3. Українська мова і література та німецька мова.

4. Російська мова і література та українська мова і література.
5. Російська мова і література та психологія.

6. Російська мова і література та англійська мова.

7. Іноземні мови (англійська і німецька).

8. Іноземні мови (німецька і англійська).

9. Математика і фізика

10. Математика (з основи інформатики і обчислювальної техніки).

11. Фізика і математика.

12. Історія і народознавство.

13. Педагогіка і методика початкового навчання. Виховання в дитячому будинку та школі-інтернаті.

14. Педагогіка і методика початкового навчання та музика.

15. Педагогіка і методика початкового навчання та образотворче мистецтво.

16. Педагогіка і методика початкового навчання та хореографія.

17. Педагогіка і методика початкового навчання (цільовий прийом із базових педагогічних училищ).

18. Педагогіка і психологія (дошкільна).

19. Педагогіка і психологія (дошкільна) (цільовий прийом із базових педагогічних училищ).

20. Музика і художня культура.

21. Музика і хореографія.

22. Креслення, образотворче мистецтво і художня праця.

23. Креслення, образотворче мистецтво і художня праця (цільовий прийом із базових художніх училищ).

Термін навчання на спеціальностях «Педагогіка і психологія (дошкільна)», «Креслення, образотворче мистецтво і художня праця (цільовий прийом із базових художніх училищ)» — 4 роки. На спеціальностях «Педагогіка і психологія (дошкільна)», «Педагогіка і методика початкового навчання (цільовий прийом із базових педагогічних училищ)» — 3 роки, на всіх інших — 5 років.

Вступники складають такі конкурсні іспити:

1. Спеціальність «Українська мова і література»:

- * Українська мова і література (твір).

- Українська мова і література (усно).

- Історія СРСР (усно).

- II. Спеціальності «Українська мова і література та англійська мова», «Українська мова і література та німецька мова»:

- * Українська мова і література (твір).

- Українська мова і література (усно).

- Іноземна мова (усно).

- III. Спеціальність «Російська мова і література та українська мова і література»:

- * Російська мова і література або українська мова і література (твір).

- Російська мова і література (усно).

- Українська мова і література (усно).

- IV. Спеціальність «Російська мова і література та англійська мова»:

- * Російська мова і література (твір).

- Російська мова і література (усно).

- Англійська мова (усно).

- V. Спеціальність «Російська мова і література та психологія»:

- * Російська мова і література (твір).

- Російська мова і література (усно).

- Історія СРСР (усно).

- VI. Спеціальності «Іноземні мови (англійська і німецька; німецька і англійська)»:

- * Українська мова і література (твір).

- Українська мова і література (усно).

- Іноземна мова (усно).

- VII. Спеціальності «Математика і фізика», «Математика (з основами інформатики і обчислювальної техніки)»:

- * Математика з основами інформатики (письмово).

- Фізика (усно).

- Українська мова і література (твір або диктант).

- VIII. Спеціальність «Фізика і математика»:

- * Фізика (усно).

- Математика з основами інформатики (письмово).

- Українська мова і література (твір або диктант).

- XI. Спеціальність «Історія і народознавство»:

- * Історія СРСР (усно).

- Українська мова і література (твір або диктант).

- Українська мова і література (усно).

- X. Спеціальності «Педагогіка і методика початкового навчання. Виховання в дитячому будинку та школі-інтернаті», «Педагогіка і методика початкового навчання та хореографія»:

- * Українська мова і література (твір або диктант).

- Математика (усно).

- Українська мова і література (усно).

- XI. Спеціальність «Педагогіка і методика початкового навчання та музика»:

- * Українська мова і література (твір або диктант).

- Гра на музичному інструменті.

- Математика (усно).

- XII. Спеціальність «Педагогіка і методика початкового навчання та образотворче мистецтво»:

- * Українська мова і література (твір або диктант).

- Малювання (рисунок, живопис).

- Математика (усно).

- XIII. Спеціальність «Педагогіка і психологія (дошкільна)»:

- * Біологія (усно).

- Українська мова і література (твір або диктант).

- Українська мова і література (усно).

- XIV. Спеціальності «Музика і художня культура», «Музика і хореографія»:

- * Музика (Гра на музичному інструменті).

- * Музика (Теорія музики і сольфеджіо).

- Українська мова і література (твір або диктант).

- XV. Спеціальність «Креслення, образотворче мистецтво і художня праця»:

- * Малювання (рисунок).

- * Малювання (живопис).

- Креслення (письмово).

- Українська мова і література (твір або диктант).

На осіб, які закінчили з дипломом з відзнакою середні професійно-технічні училища на базі середньої освіти, вказаний порядок не поширюється. Випускники базових педагогічних і художніх училищ, які закінчили навчальні заклади з відзнакою і вступають за цільовим прийомом, складають вступний екзамен за місцем навчання.

Без вступних іспитів зараховуються до інституту учасники всесоюзних, республіканських олімпіад, які зайняли призові місця і удостоєні дипломів I, II, III ступеня, а також переможці обласних олімпіад.

Переможці інститутських олімпіад, призери обласних олімпіад (II, III місця) звільнюються від складання іспиту з відповідного предмету, і їм виставляється оцінка «5».

Вступники подають такі документи:

1. Заяву за встановленою формою.

2. Документ про середню освіту в оригіналі.

3. Витяг з трудової книжки або книжки колгоспника із записами про роботу на момент її видачі (при наявності стажу).

4. Медичну довідку (форм № 086-У).

5. Шість фотокарток для документів розміром 3x4 см.

6. Рекомендацію педагогічних рад шкіл, середніх професійно-технічних училищ, середніх спеціальних навчальних закладів, органів народної освіти, трудових колективів, завірену печаткою.

Паспорт і документ про відношення до військового обов'язку подаються особисто.

Більш детально з правилами прийому і програмами вступних іспитів можна ознайомитись у приймальній комісії інституту.

Заяви і документи приймаються з 25 червня до 15 липня.

Вступні екзамени з 16 липня. Зарахування в число студентів до 5 серпня.

Адреса приймальної комісії: 284000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57. Тел. 96-4-39; 96-4-54.

ПРАВИЛА ПРИЙОМУ

до Івано-Франківського педагогічного інституту ім. В. С. Стефаника в 1991 році

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)
слення і образотворче мистецтво», «Креслення, образотворче мистецтво і художня праця», які не мають у документі про середню освіту оцінок з української мови і літератури, надається право скласти екзамени з російської мови і літератури. При зарахуванні на навчання для таких осіб буде організовано вивчення української мови з наступним складанням іспиту або заліку.

8. Випускники педагогічних класів Івано-Франківської середньої школи-інтернату № 1 та експериментальної школи-лабораторії № 23 можуть скласти два конкурсні екзамени у період здачі випускних екзаменів.

9. Особи, які без поважних причин не з'явилися на вступні іспити або отримали незадовільну оцінку, до наступних іспитів не допускаються.

Апеляції щодо зміни екзаменаційної оцінки подаються в день проведення усного іспиту або в день оголошення оцінки з письмового іспиту. Апеляція оформляється у вигляді письмової заяви на ім'я голови апеляційної комісії і подається відповідальному секретарю приймальної комісії. Дана заява в день подачі розглядається апеляційною комісією в обов'язковій присутності абітурієнта. Додаткове опитування абітурієнтів при розгляді апеляції або передача екзаменів не дозволяється.

10. Зарахування до вузу здійснюється за кількістю балів, набраних абітурієнтами на конкурсних іспитах.

Поза конкурсом при одержанні позитивних оцінок зараховуються військовослужбовці, які звільнені у запас і мають свідоцтво про право на пільги; діти-сироти та діти, які залишилися без опіки батьків; абітурієнти, що проживають у забрудненій зоні в результаті аварії на Чорнобильській АЕС і направлені на навчання у порядку цільової підготовки; інваліди I та II груп, яким не протипоказано навчання за обраною спеціальністю.

Без вступних іспитів до інституту зараховуються учасники всесоюзних, республіканських олімпіад, які зайняли призові місця і удостоєні дип-

ломів I, II, III ступеня, а також переможці обласних олімпіад.

Переможці інститутської олімпіади, призери обласних олімпіад (II, III місце) звільняються від складання іспиту з відповідного предмету і їм виставляється оцінка «5».

11. Особи, які нагороджені по закінченні середньої школи золотою (срібною) медаллю, а також ті, які закінчили середній спеціальний навчальний заклад або середнє професійно-технічне училище з дипломом з відзнакою, складають один профільючий іспит, визначений приймальною комісією. На спеціальностях «Музика», «Музика і художня культура», «Музика і хореографія», «Креслення, образотворче мистецтво і художня праця» профільючий іспит складається з двох частин, кожна з яких оцінюється. При одержанні оцінки «5» з профільючих іспитів вони звільняються від інших іспитів і зараховуються до вузу, а при одержанні оцінки «4» або «3» складають інші іспити (на спеціальностях, де іспит складається з двох частин, оцінка «п'ять» повинна бути виставлена з обох частин).

При вступі на навчання без відриву від виробництва для вказаного положення поширюється тільки на осіб, які працюють за профілем обраної спеціальності не менше одного року, а також військовослужбовців, звільнених у запас протягом трьох останніх років.

На осіб, які закінчили з дипломом з відзнакою середні професійно-технічні училища на базі середньої освіти, зазначений порядок не поширюється.

12. Без вступних іспитів на навчання без відриву від виробництва за результатами співбесіди здійснюється зарахування абітурієнтів, які мають відповідну обраній спеціальності середню спеціальну освіту і стаж роботи за одержаним фахом не менше року на спеціальності «Педагогіка і методика початкового навчання», «Педагогіка і психологія (дошкільна)». Документи на співбесіду подаються до 15 травня. Співбесіди проводяться з 16 до 25 травня. Осо-

би, які не зараховані в число студентів за результатами співбесіди, допускаються до здачі вступних іспитів.

13. Випускники підготовчого відділення зараховуються до інституту за результатами випускних іспитів.

14. На навчання без відриву від виробництва спочатку проводиться за конкурсом зарахування осіб, які працюють за профілем обраної спеціальності не менше одного року і військовослужбовців, звільнених у запас протягом останніх трьох років. Потім зараховуються ті, які працюють не менше року за спорідненою спеціальністю. При відсутності конкурсу серед цих осіб на місця, які залишилися, зараховуються за конкурсом інші особи.

15. При рівності конкурсних балів переважним правом на зарахування при вступі на денну форму навчання користуються абітурієнти, які постійно проживають в сільській місцевості, військовослужбовці, звільнені в запас протягом останніх трьох років; випускники середніх спеціальних навчальних закладів, які закінчили вказані заклади з відзнакою; нагороджені по закінченні школи золотою (срібною) медаллю, дипломом з відзнакою СПТУ при вступі на спеціальності, що відповідають обраній або спорідненій спеціальності; випускники середніх спеціальних закладів, які поступають на спеціальності, які відповідають обраним або спорідненим спеціальностям; нагороджені грамотами на всесоюзних, республіканських обласних конкурсах, олімпіадах; оглядах; випускники факультету майбутнього вчителя, педкласів, шкіл юних та курсів, які діють при інституті; особи, які мають стаж практичної роботи більше двох років; нагороджені по закінченні школи грамотами з тих предметів, з яких проводились вступні екзамени.

16. На 1991 рік зберігається цільовий прийом на виділені місця для осіб, які постійно проживають у сільській місцевості у відповідності до укладених з обласними управліннями народної освіти договорів.

17. Інститут здійснює на договірній основі прийом на спеціальності

«Педагогіка і методика початкового навчання», «Педагогіка і психологія (дошкільна)», «Креслення, образотворче мистецтво і художня праця» за результатами державних екзаменів і співбесіди випускників 1991 року базових педучилищ та середніх спеціальних художніх навчальних закладів і середніх ПТУ художньо-промислового профілю, які отримали диплом з відзнакою.

18. Приймальна комісія вузу може зарахувати до 5 процентів, понад державний план прийому абітурієнтів, направлених підприємствами, організаціями, установами, а також бажаючих з числа тих, які не пройшли за конкурсом, за умови повної компенсації витрат на їх навчання.

19. Особи, які не приступили до занять протягом 10 днів без поважних причин, відраховуються з вузу. На звільнені при цьому місця може проводитись по конкурсу додаткове зарахування осіб, які успішно склали вступні іспити.

20. Прийом на підготовче відділення здійснюється за результатами співбесіди або за результатами вступних екзаменів у вуз.

До співбесіди для вступу на підготовче відділення допускаються: кращі виробничники всіх галузей народного господарства і колгоспники, які мають стаж практичної роботи не менше двох років, за направленнями підприємств, організацій, закладів, де вони працюють; військовослужбовці, звільнені в запас. Без співбесіди на підготовче відділення зараховуються особи, які успішно склали вступні іспити, але не пройшли за конкурсом на денне навчання; направлені підприємствами, організаціями і установами на довірливій основі для цільової підготовки; військовослужбовці, звільнені в запас протягом трьох останніх років; які постійно проживають в сільській місцевості і працюють не менше двох років у навчально-виховних закладах.

21. Всі питання, пов'язані з прийомом до вузу, вирішується приймальною комісією вузу.

Завдяки проголошеній 70 з гаком літ тому обов'язковості освіти в нашій країні, напевно, нема людини, яка б не пройшла 8, а то й усі 10 клів шкільного пекла. Чи маю право на таке порівняння? Маю, бо сама з 7 до 17 років просиділа за партою і мимоволі спізнала не лише яскраві і принадні сторони навчання, які охоче виставляють назовні, а й темні, заховані від білого світу за стінами класу. Школа, яка мала б бути прекрасним світлим храмом науки, перетворилась у заклад, в якому дітей вчать бути хитрими, дуликими. Бо це єдиний спосіб пристосуватися до життя. У шкільній системі, мов у дзеркалі, відбилися усі болячки суспільства. Зверху донизу йшли владні вказівки, знизу вгору лунали урочисті клятви вихованню марксистсько-ленінському дусі. Коли почалось оте «виховання»? Чи тоді, коли вчителька зайшла в клас і суворим тоном наказала переляканим першокласникам бути чемними, бо в школі — перевірка, чи коли перед урочистою лінійкою дитлахи з хвилюванням гадали, чи признають їх достойними стати піонерами? А далі — як у казці: чим глибше в ліс, тим страшніше.

У дитячу душу, може, несвідомо чи не бажаючи того, щедро вливали трутизну. Дуже соромно було мені, тоді це шестикласниця, стояти під церквою напередодні Великодня і наглядати, чи не йде хтось із учнів святити пасху, а на саме свято сидіти у школі на Дні бігуна. А не виконаш розпорядження — матимеш таку розмову «на килимі», що надовго запам'ятаєш.

Вірте-не вірте, та через кілька років люди, які змушували мене у ролі наглядача стояти під церквою, запитували на іспиті про січових стрільців і загадали заспівати «Ще не вмерла Україна». І на останньому дзвоніку

йшли ми не під червоними, а під жовто-блакитними прапорами. Що це: довгождане розквічення чи чергова реформа методів виховання?

Навряд чи можна звинувачувати у чомусь вчителів. Вони відчували на собі ще сильніший тиск з боку вищого начальства. Кого-кого, а наглядців у системі народної освіти завжди вистачало. З моєї рідної школи

жець республіканських і призер олімпіад з хімії, тепер — студентка медінституту, важко зібравши продирались крізь хащі зовсім непотрібних їй у подальшому житті складнопідрядних та безплучникових речень.

Такою я знала школу, такою її пам'ятаю. Коли б мене спитали, чи хочу повернутися до тієї школи, відповідь була б однозначною: «В якості

дорослому житті. Може, саме це врятує школярів від навізування їм ідеологічних догм, дасть дітям можливість мати власну думку (яскравий приклад тому — надання учням права самим вибирати собі вчителів). Нарешті планується свєдення диференціації навчального процесу в залежності від індивідуальних особливостей дітей, з'являться підручники трьох рівнів (найвищого, високого, середнього). Пропонована трьохступенева система школи передбачає поступову спеціалізацію в X—XI класах. Не можна не відзначити важливість такого кроку. Та, на думку автора цих рядків, проходить цей процес із запізненням. Кожна дитина виявляє свої нахили до певних дисциплін значно раніше. Тому з VII класу можна створювати групи зі спеціалізацією за певними предметами. Цей крок матиме свої переваги: процес спеціалізації проходитиме не так рідко; якщо дитина чомусь неввірно обере свій напрям, то швидше зрозуміє помилку і зможе змінити профіль без особливих труднощів. Зрештою, можна буде одержати значно глибші знання з потрібних предметів.

Уже нам, студентам педінституту, а через кілька літ — педагогам, доведеться будувати школу майбутнього. Дуже хочеться, щоб здорові, добрі зачинання, закладені в проєкті концепції української школи Прикарпаття, не перетворились на чергову показуху, яка обмежить зміною гасла чи портрета вождя. Може, вдасться нарешті створити для дітей світлий храм науки, куди б майбутнє країни йшло із задоволенням. Може, аж тоді розірвемо зачароване коло, в якому ми ходимо; не маємо хороших спеціалістів, бо відстає освіта і освіта відстає, бо нема хороших спеціалістів.

Леся ОСТАПОВА,
студентка I курсу філфаку.

Національна школа: якою її бути

Розірвемо зачароване коло?

перевірки не ввійджали. Досі дивуюся, що могли робити 14 (!) інспекторів у закладі на 1100 учнів. А знаходили ж роботу! На уроках не раз сиділо чи не більше «спостергачів», ніж учнів. І всі — з таким виразом обличчя, що й досі холоде душа, як згадаю.

А чого варті сама система навчання, програми! Від кожної дитини вимагається однаково добре знати мову і математику, літературу і фізику, хімію і історію і т. д. і т. п. Невже так важко зрозуміти, що, аби сумлінно виконувати цю програму, треба бути мінімум другим Ломоносовим! Скільки часу я вбила (інакше не скажеш), ґрунтовно вивчаючи точні науки лише для того, щоб одразу по закінченні школи забути все зайве. А цей дорогий час можна було б з успіхом використати на поглиблення знань з рідної та іноземної мови, на читання художньої літератури. В той самий час моя подруга, перемо-

учениці — нізачо і ніколи! Та коли прочитала на сторінках «Педагога Прикарпаття», якою бачать в обласному інституті вдосконалення вчителів українську школу в майбутньому, вірте-не вірте, мені раптом захотілося знову стати першокласницею.

Беручи до уваги специфіку Прикарпаття, в проєкті концепції української школи передбачено викладання предметів нашої державною мовою. Планується розвивати народні промисли, навчати дітей не лише за партою, а й у походах по рідному краї, під час подорожей за кордон. Нарешті повернуться незаслужено забуті гімназії, лицей, студії.

Зовсім новий погляд і на саму систему освіти. У школі переважають гуманітарні дисципліни, у розкладах з'являться основи мистецтва, історія України, релігія. Великим кроком уперед буде деідеологізація школи, яка є ізоляцією дітей від усіх політичних пристрастей, що вирують у

на такі спеціальності

1. Історія.
2. Українська мова і література.
3. Російська мова і література.
4. Креслення і образотворче мистецтво.
5. Музика.
6. Педагогіка і методика початкового навчання.
7. Педагогіка і психологія (дошкільна).

На заочну форму навчання приймаються громадяни СРСР, які мають середню освіту.

На навчання без відриву від виробництва на спеціальності «Педагогіка і методика початкового навчання», «Педагогіка і

Українська мова і література (твір або диктант).

Спеціальність «Музика»:

* Музика (гра на музичному інструменті).

* Музика (теорія музики і сольфеджіо).

Українська мова і література (твір або диктант).

Історія СРСР (усно).

Спеціальність «Педагогіка і методика початкового навчання»:

* Українська мова і література (твір або диктант).

Історія СРСР (усно).

Математика (усно).

Спеціальність «Педагогіка і психологія (дошкільна)»:

Івано-Франківський державний педагогічний інститут імені В. Стефаника оголошує прийом на перший курс заочного навчання в 1991—1992 навчальному році

психологія (дошкільна)» приймаються особи, які працюють за профілем обраної спеціальності. На спеціальності «Історія», «Українська мова і література», «Російська мова і література», «Креслення і образотворче мистецтво», «Музика» приймаються особи незалежно від профілю їх роботи. Вступники складають такі конкурсні іспити:

Спеціальність «Історія»:

* Історія СРСР (усно).
Українська мова і література (твір або диктант).
Українська мова і література (усно).

Спеціальність «Українська мова і література»:

* Українська мова і література (усно).
Українська мова і література (твір).
Історія СРСР (усно).

Спеціальність «Російська мова і література»:

* Російська мова і література (усно).
Російська мова і література (твір).
Історія СРСР (усно).

Спеціальність «Креслення і образотворче мистецтво»:

* Малювання (рисунок).
* Малювання (живопис).
Креслення.

* Українська мова і література (твір або диктант).

Українська мова і література (усно).

Біологія (усно).

Вступникам на спеціальності «Історія», «Музика», «Креслення і образотворче мистецтво», які не мають в документі про середню освіту оцінок з української мови, надається право складати екзамен з російської мови і літератури. При зарахуванні на навчання для таких осіб буде організовано вивчення української мови із наступним складанням іспиту або заліку.

Нагороджені після закінчення середньої школи золотом (срібном) медаллю та особи, які закінчили середні спеціальні навчальні заклади або середні профтехучилища з дипломом з відзнакою складають один профілюючий екзамен. На спеціальностях «Креслення і образотворче мистецтво», «Музика» профілюючий екзамен складається з двох частин, кожна з яких оцінюється. В оголошенні профілюючі екзамен зазначені зірочками.

Дія вказаного положення поширюється тільки на осіб, які працюють за профілем обраної спеціальності не менше року і військовослужбовців, звільнених у запас протягом останніх трьох років. При одержанні оцінок «5»

з профілюючих іспитів вони звільнюються від інших екзаменів, при одержанні оцінки «4» або «3» складають інші екзамен.

На спеціальність «Музика» документи приймаються тільки після перевірок вокальних даних і ларингоскопічного огляду голосового апарату вступників. У тих осіб, вокальні дані і голосовий апарат яких не відповідають вимогам навчання на цій спеціальності, документи не приймаються.

Без вступних екзаменів, за результатами співбесіди, здійснюється зарахування абітурієнтів, які мають відповідну обраній спеціальності середню спеціальну освіту і стаж роботи з одержаного фаху не менше року, на спеціальності «Педагогіка і методика початкового навчання», «Педагогіка і психологія (дошкільна)». Співбесіда проводиться в усній формі з усіх предметів, визначених як конкурсні екзамен, за програмами середньої загальноосвітньої школи.

Документи на співбесіду подаються до 15 травня. Співбесіда проводиться з 16 до 25 травня. Особи, не зараховані в число студентів за результатами співбесіди, допускаються до вступних екзаменів на загальних підставах.

Поза конкурсом при одержанні позитивних оцінок на вступних екзаменах зараховуються військовослужбовці, звільнені в запас, які користуються встановленими урядом пільгами, діти-сироти та діти, які залишилися без опіки батьків, інваліди I та II груп, яким не протипоказане навчання за обраною спеціальністю.

За конкурсом спочатку зараховуються особи, які працюють за профілем обраної спеціальності не менше року, і військовослужбовці, звільнені у запас на протязі останніх трьох років, потім ті, які працюють не менше року за спорідненою спеціальністю. У разі відсутності конкурсу серед цих осіб на місця, що залишилися, зараховуються за конкурсом інші особи.

Прийом заяв — з 20 квітня до 30 травня.

Вступні екзамен — з 1 червня до 15 червня.

Зарахування — до 20 червня.

Настановча сесія — з 20 червня до 10 липня.

Вступники подають такі документи:

1. Заяву на ім'я ректора інституту.
2. Документ про середню освіту (оригінал).
3. Рекомендацію з останнього місця роботи.
4. Виписку з трудової книжки, завірену адміністрацією підприємства або установи.
5. Медичну довідку за формою № 086-у.

6. Шість фотокарток для документів розміром 3x4 см.

Вступники особисто пред'являють паспорт.

Більш детально з умовами прийому, програмами та вимогами до екзаменів можна ознайомитись в приймальній комісії.

Адреса комісії: 284000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, тел. 96-4-39, 96-4-54, кімнати 104, 210.

Збережемо на віки

Пам'ятники Лесі Українки на Україні

Ми святкуємо 120-річчя з дня народження Лесі Українки. Цій даті була присвячена цікава стаття В. Т. Полека про перебування поетеси на Гуцульщині в 1901 році, надрукована в одному з номерів «Педагога Прикарпаття». Хотілося б доповнити її матеріалом про те, як жителі нашої області шанували перебування Лесі Українки на Прикарпатті.

В с. Яворові, перед будинком Окуневських, в якому по дорозі в Буркут зупинялася поетеса в 1986 році встановлено пам'ятну плиту з написом: «В цьому будинку в кінці XIX—на початку XX ст. бували видатні діячі української культури: Іван Франко, Леся Українка, Ольга Кобилянська, Наталя Кобринська та Осип Терлецький».

У 1974 році в Буркуті Верховинського району встановлено меморіальну дошку з барельєфом Лесі Українки і написом: «У селищі Буркут в серпні 1901 року жила видатна українська письменниця Леся Українка».

До 100-річчя з дня народження поетеси в нашій області споруджено два пам'ятники: в с. Підкамінні Рогатинського району і с. Братишів Тлумачського району. У 1968 році в с. Ілліні Снятинського району Лесі Українці встановлено пам'ятник з допомогою місцевого колгоспу, який носить її ім'я.

У Народному музеї освіти Прикарпаття ІФДПІ виділено місце для матеріалів, присвячених ювілярам — відомим культурним і освітнім діячам, чия життя і творчість були пов'язані з Прикарпаттям. Першими зайняли тут місце матеріали, присвячені 120-річчю від дня народження Лесі Українки.

Юрій УГОРЧАК,
завідуючий музеєм освіти Прикарпаття.

Фотостудія «ОБРИ».

«ХУДОЖНИЦЯ»

Фото Юліана ЯКОВИНИ.

зміємо ми перейти в завтра, не загубивши ні своєї суті, ні самообутності, ні історичної пам'яті.

Традиція не тільки жити, але й зобов'язує жити згідно з її вимогами і настановами, тобто жити не тільки для того, щоб існувати, але й для святити своє життя певній благородній меті, віри, мрії і добру. Традиція — фундамент національного так же, як національне фундамент культури. Тому відчуження людини від національної культури робить її безякою. А людина знеособлена, позбавлена власної індивідуальності, не здатна створювати духовні цінності, бо для духовних зусиль замало тільки бажання чи навіть таланту, а конче потрібне ще відмінне від інших світовідчуження, самообутне сприймання навколишнього. Безродний гомункулус — ворог будь-якого народу.

Знищена традиція до добра не доведе. Коли порушується спадкоємність поколінь, ламається народне свято, то на зміну їм приходять безприснінні п'ятики. Відречення від рідної мови породжує суржиківий сурогат і отупління розуму. Коли вмирає народна пісня, її заміняє одурманюючий шумісничий пол-гол-галас, який своїм гроком наче намагається заглушити туго за втраченою задушевністю, предшитою совістю і честю.

Вислушучи душу людей, знищення традицій неодмінно веде до морального, духовного, культурного та економічного занепаду.

Традиції зберігають нашу історичну пам'ять. Нині, коли уклад життя змінюється так стрімко, що життєвий досвід батьків часом непридатний для їхніх дітей, роль традицій стає особливо важливою. У процесі багатовікової життєвої практики викристалізувались певні принципи української етнопедагогіки, які репрезентують сукупність основних вихідних положень та ідей, що визначають основне спрямування, зміст і організацію виховних дій. Вони є переконаннями, нормою, правилом, які ми керуємося батьки з метою діючого впливу на своїх дітей.

Наукове дослідження української етнопедагогіки дало нам можливість виявити такі її провідні принципи, як гуманізм, природовідповідність, зв'язок виховання з життям, виховання в праці, виховання в любові та індивідуальних особливостей вихованця, систематичність і послідовність виховання, еднаність вигомі і поваги до особистості, поєднання педагогічного керівництва з розвитком самостійності та ініціативи вихованця.

Принцип гуманізму виявляється в гуманному ставленні до дітей, у застосуванні найдоцільніших засобів впливу на них («Діти, як квіти: полий, то ростнуть»).

Народна педагогіка розглядає людину як частину природи й виховання підпорядковує її загальним законам.

Педагогічний принцип природовідповідності вимагає будувати процес виховання з урахуванням особливостей природи. На підтвердження цього можна навести порівняння і аналогії типу «людина — природа», чи «природа — людина», які широко вживаються у народних уявленнях, наприклад: «Гни дерево, доми молоде, вчи дитя поки мале», «На дерево дивися, як родить, а на чоловіка, як робить», «Заклопотався, як квочка коло курчат».

Вік людини нерідко порівнюють з певною порою року: дитинство — весна, молодість — літо, зрілість — осінь, старість — зима. На основі порівняння з чотирма порами року народна педагогіка буде ще одну аналогію — чотири броди. Суть цієї аналогії яскраво передав М. П. Стелмак у романі «Чотири броди». Вік людини, її життєвий шлях, за словами письменника, проходить через чотири броди: перший брід блакитний, як дові, — це дитинство, другий, наче сон — кохання, третій брід — брід безмірної роботи і турботи, четвертий брід — брід онуків і прощання. Чотири бродями стікають води життя і назад не повертаються».

організму немовляти доміть слабкі), не допускаючи чк переїдання чи простуди, гартуючи організм, тримаючи тіло в чистоті. За нормальних умов мовля розвивається й росте дуже швидко («Як грибочки ростуть діточки»). Зростають його потреби і в спілкуванні. Саме тому в народі хвалять матір чи няньку, яка, забавляючи немовля, постійно говорить до нього, співає пісень. Десь на третій місяць немовля вимовляє окремі звуки, які з часом переходять у лепет. Немовля вчить тримати голівку, сидіти, його підтримують при перших спробах стояти й ходити.

З віком дитини зміст виховання стає більш розгалуженим («Малі діти не дають спати, а великі дивлять», «Мала дитина — не виспишся, більша дитина — не наїшся, велика дитина — не уберешся»). Дитинність дітей зростає. Вони ставлять досердим безліч запитань. Дітей від 3 до 5 років у зв'язку з цим часто називають «чомучками». Дорослі повинні уважно ставитися до цих запитань, задовольняти й розвивати дитячу допитливість. У трудових сім'ях дітей дуже рано залучають до праці, привчають до самообслуговування. Різнозначно стає їхня ігрова діяльність. Велика увага приділяється засвоєнню норм взаємин між людьми.

Не залишила поза увагою народна педагогіка і складностей виховання підлітка. Цей етап переходу від дитинства до юності називають складним, суверечливим («У підлітка розум і серце часто не в ладу»). Народна виховна практика здебільшого вміло долає ці труднощі, діючи про поступове вироблення в підлітків готовності виконувати ці вимоги, які ставляться до поведінки дорослих. Найчастіше це проходить через активну участь підлітка в різних видах спільної трудової діяльності членів родини, коли він орієнтується на дорослих (батьків, старших братів чи сестер) як на взірць для наслідування і одночасно є їхнім помічником. У родинних трударів підліток належить до активних помічників батьків. На його плечі часто лягає значна частина домашніх турбот. Опинившись у такому становищі, підліток учитесь думати й жити так, як дорослий. Він починає дедалі серйозніше замислюватися над своїм місцем у житті, над своєю майбутньою професією. У селянських родин діти цього віку оволодівали умінням орати, боронувати, косити, сити, молотити. У родинних ремісників підлітки традиційно тягнулися до професійних операцій свого батька. У зміст виховання підлітка входять також його контакти з однолітками (які вчать жити за принципами товарищескості), а також самовиховання, яке в цьому віці стає досить активним. Ще виразніше стає ця тенденція в юнацькому віці.

Юність — найкраща пора життя. Про молодість, її силу і красу співвається не в одній народній пісні. У цьому віці завершується дозрівання людини й відкривається шлях до самостійного життя зі всіма його радощами і турботами. Юнак чи дівчина з власними цінностями вікові завзяттям, емоціями і романтичними переживаннями пориваються у майбутнє. Але в молоді мало життєвого досвіду («Молоде — зелене»), тому передача знань і досвіду, допомогла й мудра порада батьків, дорослих лежать в основі змісту виховання юнаків. У трудовій родині здавна стало звичаєм складні життєві проблеми молоді розв'язувати спільно з батьками. Зайняті сованість тут обовільна. Батьки, покладаючи на дітей великі надії, прагнуть передати свої справи в надійні руки. Діляться з ними своєю життєвою мудрістю. А молоді, в свою чергу, відчуває потребу в такій доброзичливій допомозі з боку людини з великим життєвим досвідом. Поради, а тим більше заповіді батьків у народній педагогіці вважаються священними. Діти не повинні забувати їх навіть тоді, коли дорослішають, самі стають батьками.

Вік людини порівнюється й з певною порою дня: ранок — дитинство, день — молодість, вечір — старість. Так, у народних загадках запитуються: «Що ранком ходить на чотирьох, удень — на двох, увечері — на трьох?» Неважко здогадатися, що тут ідеться про людину в різному її віці: дитинство, коли дитина ще вважає, вік, повний сили і здоров'я, та старість, коли сили покидають людину, і вона змушена при ходьбі користуватися ціпком.

Народна педагогіка тісно пов'язана з життям трудявців. І справді, уявляти собі народну виховну практику без зв'язку з життям просто неможливо. Адже основна мета народної педагогіки — дати молоді ґрунтовну підготовку до життя, сформувати в неї уміння і навички, необхідні для майбутньої суспільної діяльності. Виховна практика в трудових сім'ях складалася так, що діти постійно виключаються в життя й діяльність дорослих. Така посильна участь дітей у справах людей розглядається в народній педагогіці як природний і необхідний процес.

Організація виховання на основі зв'язку з життям — єдиний шлях розв'язання найважливішого завдання народної педагогіки — залучення до соціального досвіду людей кожного нового покоління.

Літня людина, яка має великий життєвий досвід, користується в народі найбільшим авторитетом. Тому молоде може поперлятути від неї багато корисного й повчального. Людина живе для того, щоб працювати. Народна філософія розуміє працю як доцільну діяльність людини, спрямовану на створення матеріальних і духовних цінностей («Чесна праця — наше багатство»). Вона справедливо вважає в праці основу існування суспільства, природну умову людського життя («Справжнє життя — в праці», «Праця — душа всього життя»). Без активної трудової діяльності земисильний всебічний розвиток особистості («Без діла слабіє сила»), у процесі праці розвиваються здібності людини, формуються її світогляд і моральне обличчя. Це впродовж філософії знайшло своє втілення й у народній педагогіці, яка незмінно підкреслює принципи виховання в праці, в активній трудовій діяльності. Причому чим раніше, тим краще.

Народ прагне і вміє враховувати у вихованні вікові та індивідуальні особливості дитини, забезпечуючи в зв'язку з цим наступність виховного процесу. Суть цього педагогічного принципу полягає в тому, щоб виховний вплив на дитину відповідав її віку, життєвому досвіду, силам і можливостям.

У народній виховній практиці впрямий розрізняти вікові періоди розвитку: новонароджений (від моменту появи на світ до 10 днів), немовля (грудний вік) — від 10 днів до 1 року, дитинство — від одного до 10—11 років, отрочество (підлітковий вік) — від 11—12 до 15—16 років, юність — від 16 до 20—21 року, дорослий вік — від 20—21 до 40 років, зрілий вік — від 40 до 55 років, старечий вік — після 55—60 років. Від народження і до юності людина виховується в сім'ї, а потім, як правило, стає на самостійний шлях життя, створюючи нову власну сім'ю.

Зрозуміло, що із віком дитини виховні турботи ускладнюються («Малі діти — малий клопіт, великі — великий клопіт»).

Кожна вікова група зумовлює властиву їй потребу у вихованні. Особливо ретельного догляду потребує новонароджена дитина. Вона обмежена в рухах і абсолютно безпорадна у всьому. Її треба тримати в теплі й чистоті, часто купати й годувати («Мала дитина їла б щогодини»).

Не менш насиченим є виховання грудної дитини. Треба забезпечити її нормальне харчування, запобігти різним захворюванням (захисні властивості

Мета і зміст народного виховання зазнавали певної статевої диференціації. У родинних трудящих хлопчиків здебільшого працювали з батьком, а дівчатка допомагали матері, були її опором, готові стати доброю господинею доми. Спостерігається певна різниця й у формуванні їхніх характеристик. З підліткового віку в хлопців окреслюється чоловічі риси, в дівчат — риси жіночності. Батьки жорстко орієнтували своїх синів на якості «справжнього чоловіка». Підліткам це йшлося. А вже жорсткому з них хотілось бути відважним, сильним, благородним, рішучим і витривалим. У своїй поведінці вони дедалі більше орієнтувалися на людей з цими рисами — батька, брата, товариша. Дівчак беруться за вірцьє для наслідування матері, у якої вчаться жіночі гідності, скромності, гідності. Дівчатам для юнаків і дівчат часто стає хтось із відомих народних героїв. У зміст виховання за народною педагогікою входять також підготовка до доброї сім'янина — майбутніх дружин і чоловіків, матеріальних і батьків.

Народна педагогіка вказує на складність психіки людини («Чужа душа — темний ліс»), в яку новинен заглибитесь справжній виховател, хоча на це йде чимало енергії й часу («Щоб людину взяти, треба з нею луд солі з'їсти»). Вона висуває вимог про необхідність урахування вікових, статевої та індивідуальних особливостей кожної людини («У лісі лист, а в миру люди одне на одне не схожі», «У всякій Пашки свої замашки»). Народна виховна практика розуміє під індивідуальним підходом не сліпе дрястування до особливостей дитини, а налегливі пошуки найдоцільніших засобів впливу на неї, з урахуванням її індивідуальних рис — темпераменту, сили волі, характеру, нахилів, здібностей, смаків, уподобань, потреб та інтересів. Це — уміння вихователя спертися на позитивні звички дитини, заохотити її до гарних вчинків, допомогти долати труднощі й застерігти від поганого. Прічому індивідуально підходити потрібно до кожного вихованця, а не тільки до порушників норм поведінки. Виховний досвід показав, що «тихенькі» і «спирстосуванці» здатні завдати значно більше прирощувати порядок через свою нестриманість («У тихому болоті чорти водяться», «Гічка вода людей топить, а бурна тільки лякає», «Од тиха все ляхо», «Гічка вода глибока», «Зверху гарно та тихо, а всередині ворухнуться ляхо»).

Виховання слід розпочинати з моменту народження дитини («Перший крок виховання йде з першим кроком дитини») і проводити систематично, терпеливо і послідовно. Будь-яка стихійність, безсистемність і випадковість, неузгодженість і невпорядкованість педагогічних впливів завдає вихованню великої шкоди. Виховання становить собою цілісну єдність, у якій одна ланка доповнює і продовжує іншу. Тут усе взаємопов'язане і взаємозумовлене. Суть цієї закономірності виражена в такому прислів'ї: «Посієш вчинок — пожнеш звичку, пожнеш звичку — пожнеш характер, пожнеш характер — пожнеш долю».

Народна педагогіка твердить, що добрий виховател той, який вимогливо ставиться до виховання («Розумний батько сина ситати не соромиться», «Дитині волі де давай», «Гарна мазана палиця, а не дитина»). Потуранина веде до сумних наслідків: «Потурай малому, то як виросте, буде тебе на старості бити», «Хто дітям потає, той сам плаче». Звичайно, що будь-яка вимога має бути виправданою. «Все любить міру», — кажуть у народі. Дорослі неодмінно повинні додержувати єдності вимог у вихованні, орієнтуватися на провідну виховну силу. Неприпустимою є така ситуація, коли дитину виховують всі і ніхто («Де багато няньок, там дитя каліка», «У семи няньок дитина без носа», «Де багато баб, там дитя невлад»). Відповідальність за виховання несуть батько і мати. Вимогливість годі спрацьовує повною мірою, якщо вона ґрунтується на повазі до особистості

Дитини. Той, хто зневажає і кривдить дітей, допус-
кає найбільший злочин на землі. Діти — матер-
кі громадяни. А тому дорослі ставляться до них,
як і діти до дорослих, з повагою. Наведено такі
приклад. Коли дитина заїде до чужої хати, при-
вітання з господарями, то незалежно від віку
і необхідності запросити сім'ю.

Доречно буде зауважити, що й саму вимовлю-
ють, якщо вона не має нічого спільного з ери-
чністью й дрібязковістю, народна педагогіка
розглядає як вищу міру покати до особистості:
важче вимагати, ніж не вимагати. Вимагати —
значить з повагою ставитись до дитини, підхва-
тити про неї, про її життя і поведінку. Невимог-
ливий вихователь — це людина, яка бачує жа до
дол дитини.

Важливою практикою народного виховання ви-
кристалізувала як найраціональніший такий стиль
взаємин з дітьми, який не принижує, а розвиває
їхні сили, розвиває самостійність та ініціативу,
спонукає до позитивних дій і вчинків, підтримує
почуття власної гідності і утверджує особисту
відповідальність за свою поведінку. З огляду на
це дуже важливими й переконливими є народні
афоризми, які вчать не заспокоюватися на тому
всюди готовому, що дає батьки («Розумна ди-
тина в батьківській святині»), а давати про міцніша
і приношення вже набутого, життєво необхідного.
«Якнайкраще виявляти власні сили та ініціативу
(«На батька налізай, а сам не поганься», «Батьків
хліб не навчить, як треба жити»).

ОСНОВНІ ФОРМИ І МЕТОДИ ВИХОВАННЯ. САМОВИХОВАННЯ І ПЕРЕВИХОВАННЯ

В українській етнопедагогіці використовуються
три форми організації дітей: індивідуальна, гру-
пова й фронтальна (масова). До індивідуальних
форм організації виховання відносимо догляд до-
рослих за дитиною, до групових — виховання ді-
тей у сім'ї, участь дітей і молоді в об'єднаних ді-
ровесників, до фронтальних — участь молоді в
праці, додержання народних традицій, свят і об-
рядів. Кожна з цих форм виховання но-різному
може виявлятися в тому чи іншому випадку на
кожному з етапів життя людини.

З моменту народження до двох років життя ді-
тей називають дитинками або «другою кацею»
(другий рік нашої іст.). Така дитина потребує
ніжного індивідуального догляду. Вона постійно
перебуває під опікою матері, діді її доглядом.
Тут демітує індивідуальна форма виховного впли-
ву на дитину.

Діти з чотирирок років, як у селі, так і в місті
виявляють потяг до громадського життя. Вони
об'єднуються в групи і разом проводять своє до-
звілля. Така групова форма організації виховання
стає дедалі активнішою. Приблизно з 7—8 років
діти групуються вже залежно від віку в об'єднан-
ня ровесників. Таке групування дітей і підлітків
триває аж до періоду дозрівання, коли молоді ви-
нається в організовану громаду, що має своє
традиційно національне вираження на Україні у
формі дитячих загав, вечіроч, вчорниць, досвіток,
громадських спортивних, культурних дитячих та мо-
лодіжних організацій «Пласт», «Січ», «Сокіл».

Основним критерієм визначення рівня вихова-
ності людини є її вчинки й поведінка («Оцінює
людину за її вчинками», «На дерево дивись, як
родить, а на людину — як робить»). Про того,
хто говорить «оно, а робить інше, в народі осуд-
ливо кажуть: «Говорить вздовж, а живе впоперек».
Некращим підтвердженням схильності єдиноави
вихованість людини насамперед за її поведінкою
може бути, наприклад, українська народна приказка
«Сім дочок».

Було в матері сім дочок. Одного разу вона по-
хвала в гості до сина. Повернувшись додому аж
через тиждень. Коли вийшла до хати, дочка по-
чала говорити, як вони скупили за нею.

— Я тужила за тобою, як маляка за сонячним
променем, — сказала перша дочка.
— Я чекала тебе, як шкура землі чекає крапли-
ни води, — промовила друга.
— Я плакала за тобою, як маленьке пташеня
плаче за пташкою, — сказала третя.
— Мені тяжко було без тебе, як бджолі без
квітки, — цебетала четверта.
— Ти синглася мені, як троянді синглася крапли-
на роси, — промовила п'ята.
— Я виглядала тебе, як вишневі садики вигля-
дає волошевка, — сказала шоста.
— А свого дочка промовчала. Вона зняла з ніг
матері взуття і примесла її води в ноцвах — по-
мила ноги.

Ось чому серед усіх виховних методів народна
педагогіка на перше місце поставила ті, які фор-
мують суцільну поведінку дитини, тобто все те,
що сприяє нагромадженню практичного досвіду
дитини.

Що ж належить до цієї групи методів? Це не-
реусім сім уклад життя та діяльності дітей, впра-
ви і привчання, неухильне додержання правдиво-
го режису браці та відпочинку, виконання різних
доручень і обов'язків, дитячі гри та забави.

Заняття будьяку людини про голову, суть
виховання, і вона здебільшого скаже, що вихован-
ня відбувається через саме життя дітей, що спри-
яє нагромадженню їх практичного досвіду і форму-
ванню певної групи звичок.

Така загальноовізнана думка посліда з масової
виховної практики, яка насамперед спрямовується
на організацію життя, розумно, цілеспрямовано і
різноманітно діяльності дітей відповідно до привча-
них у середовищі народу суцільних норм і пра-
вил, на привчання до розумних дій, вправлення як
основне повторення позитивних вчинків на ос-
нові усвідомлення їх значення. Згадаймо мудрі
народні вислови: «Поєдш вчинок — виросте зви-
чек», «Звичка — друга натура».

Вправи і привчання займають у народному ви-
хованні одне з чільних місць. Вони є своєрідною
«лімнатською поведінкою» дітей і реалізуються в
основному через застосування цілої комплексу
різноманітних прийомів: вимоти, показу, тренува-
ня, нагадування, контролю й самоконтролю. Ви-
мота допомагає вихованцеві згадувати суть і насуш-
ність погребі в тих чи інших звичках і манерах
поведінки. У народній педагогіці вони виражають-
ся по-різному: у цікавій розповіді про якийсь
повчальний факт із життя людей, мудрий поради
когось із старших, афоризмі («Не будь у людей
примітний, а будь відомо привітний», «У гостині
остепені починай їсти, а першим переставай), за-
повіді («Не кради», «Поважай старших», «Шануй
батька і матір»). Вимоти у формі наказу чи по-
гроз у практиці народного виховання традиційно
дуже різко. До них відносяться лише в крайньому
разі, найчастіше тоді, коли вихованець виявляє
зухвалу непертість і непослух. Та й то після ви-
пробування всіх інших можливих у даній ситуа-
ції методів і прийомів, зокрема застосування по-
казу відзначається високою дієвістю тому, що ви-
ражається в демонструванні жиного, народного вір-
дя і пробуджує емоційні переживання («Якщо ви
можете, то чому я не можу?»). Саме на це розра-
ховують вихователі, коли кажуть, наприклад, під-
літкови: «Подивись, як забавляє свого молодшого
братика ця дівчинка». Або: «Я тобі зарва покажу,
як треба виглядати й культурно заводити ти дів-
чину до танцю». Щоб та чи інша дія, наприклад,
манера втілюється, закріплюється і стає звичкою, не
обходиться без нагадування, яке допомагає долати
забудливість. Шоправда, постійні нагадування,
та ще в категоричній формі, можуть набридають
й не дають бажаного результату. А тому їх роблять
делікатно й нерідко в жарливій формі.

(Продовження в наступному номері).

Традиція (від дат. traditio — передача) —
досвід, звичай, погляди, смаки, норми поведінки і
т. ін., що склалася історично й передаються з по-
коління в покоління. Педагогічне значення народ-
них традицій полягає в тому, що вони одночасно
виступають як результати виховних зусиль народу
на протязі багатьох років, і як незамінний вихо-
вний засіб. Через систему традицій кожен народ
відтворює себе, свою духовну культуру, свій харак-
тер і психологію у своїх дітях.
У нерозривній єдності із традиціями знаходяться
народні звичай.

Звичай — загальноприйнятий порядок, правдива,
які здавна існують у громадському житті й побуді
певного народу, суцільної групи, колективної гру-
пи, колективу та ін. Недаром кажуть: «Кожна краї-
на має свій звичай». У простому розумінні звичай —
те, що стало звичним, засвоєним, визаним, насу-
щним. Тому й в українській мові слово «звичай»
походить від дієслова «звичаю», тобто привчається
до чого-небудь, взяти щось в звичку, звичка посту-
пати певним чином в праці, побуді, в громадському
й духовному житті.

Звичай в етнопедагогіці виступає як форма ви-
вучення народної традиції, тому зміст і педагогічна роль
їх обох по суті ідентичні: обидва служать засобом
збереження і передачі від покоління до покоління
досвіду народу, зміцнення порадку й форм життя,
регламентації і контролю поведінки індивіду, пе-
сильня їх зв'язку з тою соціальною групою, —
нацією, суцільною верствою, формациєю, до якої
вони належать.

Все ж такі, поруч з конкретизацією суцільних,
вважаємо за потрібне виділити ширішим застосування
і деякі досить важливі специфічні риси, що стосу-
ються у першу чергу самого механізму педаго-
гічної дії та її результативності, які проявляють-
ся по-різному.

Народна традиція своє виховне завдання роз-
в'язує через регулювання духовних якостей інди-
віда, необхідних для правдивої його поведінки.
Звичай виносить повелінку кожній підрозрядочі
особистості на життєву стежку, прокладену старшим
поколінням, через детальну регламентацію дії у
кожній конкретній ситуації без особливої мотивації
чи яких-небудь духовних принципів, оскільки норми
поведінки людини цього не потребують, бо вихову-
ються майже автоматично, етатич звичкою. У
цьому нас переконують численні життєві спостере-
ження. Варто запитати, наприклад, будь-кого з
сільських мешканців на Україні, чому він вітаєть-
ся з кожим зустрічним односельцем, як нетаємно
одержимо відповіди: так прийнято!

Серед народу існує немало правил і принципів,
виражених у крилатих народних висловах, — при-
слів'ях і приказках, кожний з яких дає вказівку
на те, що потрібно робити чи не робити, і зазначає
в тілі мотивування вчинку, як-от: «Нових друзів
наживай, старих не забувай», «Не динь буття най-
вищим, а вчись бути корисним», «Зобов'язався сло-
вом — закріпи ділом» і т. д.

Зовнішньою стороною звичаю виступає правдиво
поведінка — детальний принцип вчинку в конкрет-
ній ситуації. У той час, як і в традиції, правдивою
завжди виступає норма чи принцип поведінки. От-
же, проглядається неважна закономірність —
педагогічні механізми в них діють по-різному: у
звичай — шляхом детальних принципів вчинків у
конкретних ситуаціях, у традиції — через фор-
мування відповідних духовних якостей людей. Вна-
слідок цього виховні наслідки теж виходять прости,
диференційовані: звичай формує звичку прости,
тобто стереотипні, напівавтоматичні, а традиція —
складні, що виражають певну спрямованість пове-
ділки.

Але в результаті ні в якому разі не применшують-
ся педагогічне значення звичаю, оскільки обидва
види звичок у людини є життєво необхідними. Мало

того, рівень звичок складних визначається якістю
звичок простих, бо перхді від простого до склад-
ного є об'єктивною закономірністю педагогічного
процесу, а в деяких випадках навіть категоричною
необхідністю. Скажімо, соціалізація дитини в пер-
ші роки її життя без вироблення у неї простих
звичок була б неможливою, оскільки індивідуаль-
ний розвиток кожної людини йде по шляху — від
простих до складніших суцільних відносин.

Із вищесказаного випливає ще один дуже важ-
ливий педагогічний висновок: кожна новонародже-
на людина в процесі свого росту й духовного роз-
витку засвоює досвід етнічної поведінки спочатку
через засвоєння звичаїв, а потім через сприйняття
традицій.

Завдяки звичаям дитина звичає притримуватися
правил поведінки значно раніше, ніж навчиться
розуміти їх моральну суть. При цьому все це
відбувається в могодову віці, коли кожна людина
в найбільшій мірі сприймає вплив етнічного (на-
ціонального) середовища. Педагогічна сила звичаю
полягає в тому, що він відзначається фізіологічними
виробленими певних умовних рефлексів, які фор-
мують стереотипну поведінку.

Традиції народної педагогіки надійсні ознакою
високого одухотворення. Завдяки їм у гуці найпого
народу впродовж років живуть, естафетно переда-
ються від покоління до покоління, так благородні
людські якості, як любов до рідної землі, оточого
краю і домівки, де виріс і став людиною, повага до
батька-матері, світлоті пам'яті своїх предків, до
рідної мови, історії, відчуття належності до наро-
ду, усвідомлення себе як чого явля і плоть, прац-
вення лізвати, зберегти й передати його духовні
набагання у спадок своїм дітям, вникам, правдукам.
Значення традицій у наш час полягає не тільки
в тому, що вони надійно захищають національну
самолюбність кожного народу, але ще й у тому,
що в несприятливих екологічних умовах вони орієн-
тують людину на одухотворення її виробничої ді-
яльності.

Японія, наприклад, тому й досягає високих твор-
чих злетів на шляху до нового, що виключно бе-
режливо ставиться до своїх національних традицій
і спадкоємності поколінь (див. докладніше у кн.:
Преображенський К. Г. К. Как стать японцем. — М.:
Мол. гвардія, 1989. — 244 с.; Янония: идеология,
культура, литература. — М.: Наука, 1989. —
197 с.). Таке андмальне явище у нашій країні, як
національний нілізм, пояснюється зневажливим
стваленням деяких дитяч у засвітний період до
мови українського народу, його культури, тради-
цій. Шлий ряд надійних деформаций сприяв тому,
що молоді почала дуратися свого рідного, мате-
рицького. Денационалізація породжує сервілизм і
реакцію. Такий процес віз до дерадації духо-
вності й громадянськості людини взагалі, бо любов
до національного є основою її інтернаціональних
почуттів, без любові до рідного народу не можна
любити людей інших країн — така аксіома жит-
тя. Нині нам ніщо не заважає відновлювати най-
кращі вітчизняні та національні в нашій багатова-
ціональній країні традиції. Націоналізм самосвідомі-
ність — поняття соціально-педагогічне, з ним не
народжуються, його набувають у процесі вихова-
ння й етнізації особистості. Науково-технічний про-
грес не принесе щастя, якщо він не буде доповню-
ватися прогресивними змінами в соціальному, мо-
ральному й культурному житті люсттва. Немину-
чість прогресу й збереженням людського в людині
і природного в природі — ось першочергове зав-
дання сучасної педагогіки. І тут роль традицій
особлива.

Традиційна етнопедагогіка, можливо, й не дасть
вирішних відповідей на все, що нам робити в наш
бурхливий час. Але зате вона неодмінно може
застерігти, що нам не слід робити. Тому й не
треба перетворювати її в музейний експонат. Адже
етнопедагогіка — не тільки вчорашній день, але й
наше майбутнє. Вірніше, тільки з її допомогою

Вона розуміла щебет пташок у дїброві і голос лісових тварин, шум гірських потоків і заповітний шелест дерев. Вона знала, про що промовляє напоєне сонцем весняне зілля і далека біла хмарина у високому небі. А ще вона вміла своє власне бачення Всесвіту перевести в співучі рядки поезії, зрозумілої кожному українцю, бо їхня мелодика була такою знайомою і рідною, якою буває лише усмішка немки. Цей благословенний дар властивий тільки справжнім поетам. «А писала, бо чула душевну потребу вилити на папір ті враження, якими напувала мене краса природи... Спирнула, що мені старі ліси розказували. Та не знаю, чи добре розуміла смерекову мову», — говорила вона сама про себе.

Все подвижницьке життя, вся творчість Марії Підгірянки стверджують, що поетеса, як мало хто з поетів ХХ століття, опанувала цю

духовно чи ницими — залежить від наставників-вихователів. Марія стала вчителем за покликанням і фахом. Умови багатокілового тотального винищення всього українського, отруєння мозку чужим словом і занеухання рідної мови, облудного замулення природних і чистих витоків національного духу та нав'язування інших стереотипів поведінки і суспільного існування-животиння, зверхне ставлення до самосвідомості народу зробили місію українського вчителя особливо відповідальною, бо, зрештою, йшлося про збереження всіма поколіннями уявлень про власний народ як складової, проте самодостатньої, абсолютно незалежної частини Людства. Так народилися у Марійки Підгірянки слова-повчання, слова-заклик, слова-присяга:

Україно, ти, мій краю,
Над все в світі милий,
Любов тобі присягаю,
Вірну до могили.

Маленькі наші руки
Та кришуть і ростуть
На службу Україні
Весь труд свій віддають.

Дитячі наші серця,
Та щире в них чуття,
Любити Україну
Будуть ціле життя.

Розмовляти з дітьми зрозумілою для них мовою — здатність небагатьох. Може, тому так мало було і є поетів, котрі гарно пишуть для дітей і про дітей, адже зовсім не просто не збитися на солодке сюсюкання, а говорити з дитиною як з рівнею, природно прищеплювати високі моральні засади задля виховання патріота і громадянина. Саме цими мотивами проникнута перша віршована збірка Марійки Підгірянки — «Відгуки душі» (1908).

До поетеси приходять відомість і не лише на західноукраїнських землях, а й на всій Великій Україні. У 1908 році в Києві під редакцією Олексі Коваленки виходить перша антологія української поезії «Українська муза». Ім'я Марійки Підгірянки стоїть поруч із найвидатнішими поетами України всіх часів. Це вже — справжнє народне визнання.

Оджа є, якщо кажуть: «Коли промовляють гармати, музи мовчать». Ні, не може мовчати Поет, бачачи горе людське, і тоді вірші його спливають кров'ю.

У 1914 році вибухнула Перша світова війна, яку тоді називали Великою, бо нікому не могло спасти на думку, що подібна біда може коли-небудь повторитися. Австро-угорські власті прагнули очистити місце для майбутніх імперських побіш. Населення Галичини цілими селами гвалтом вивозять до Австрії. Марійка Підгірянка разом із дітьми та іншими галицькими вигнанцями була вкинута в табір, розташований у нижньо-австрійському місті Гмюнді. Тут, зазнавши вселяючої біди й горя, що надовго оселилися в табірних бараках, у Підгірянки вперше народжуються рядки майбутньої трагічної поеми «Мати-страдниця» (1919), яка ввібрала страждання всіх українських матерів — «прескорбних мам».

Опісля закінчення війни і ліквідації таборів Марійка Підгірянка ще якийсь час працювала на Закарпатті, яке належало до окремого губернаторства Чехословаччини. В неї виспівуються нові вірші, що входять до шкільних читанок і окремих збірок.

Та буржуазний уряд Чехословаччини розпочав «чехизацію» Закарпаття. Жорстка заборона викладання рідною мовою. Українські школи закриваються. Марія Омелянівна залишається без роботи. Треба шукати хліба. У 1927—1928 роках учителька-поетеса заробляє на життя приватною викладацькою роботою, зокрема, виховує онуків Івана Франка.

Опісля повернення на Галичину — знову праця протягом десяти років (1929—1938) у сільських школах. Надії, пов'язані з «Золотим вереснем» 1939-го.

Швидко минула золота осінь сподівань і надійшла люта зима. І тоді з'ясувалося, що те золото далеко не завжди було щирим, а сусальним. На землях Західної України починаються масові сталінські репресії. Сотні тисяч людей стали жертвами терору. Арешти друзів, знайомих поетеси. І хтозна, може, лише тяжка хвороба, що надовго прикувала Марію до ліжка, порятувала її життя?

Роки мовчання і довге одужання. 1957 року Підгірянку переїхала до села Рудного, розташованого недалеко від Львова. Про неї знову згадали. Її твори починають друкувати в газетах і літературних часописах. У 1962 році вийшла її остання прижиттєва збірка «Гірські квіти».

Заповітом пролунав її вірш «Мої пісні»:

Зійдуть мої пісеньки, як рута,
Наче ряс, розквітнуть навесні,
І як я вже буду позабута,
То двістимуть пісеньки мої.

18 травня 1963 року Марійки Підгірянки не стало. Смерть поетеси і вчительки, все життя і творчість якої були пов'язані зі світанком буття, з дитинством, з майбутнім, здавалося неймовірною.

Вона пішла зі світу, проте залишилась в українському Всесвіті славом своєї весняної поезії.

Сталось за словом поета: «Кожна коліска має своє вчора, як і кожна могла — своє завтра».

«Радянська жінка», 3, 91.

Наші духовні цінності

Про Т.Г. Шевченка... і не тільки

Світе тихий, краю милий.
Моя Україно!
За що тебе сплюндровано,
За що, мамо, гинеш?

Тарас Шевченко. Про нього написано і сказано безліч чудових слів. Але... скажемо.

Геній, їх думки і життя неможливо ні знищити, ні замовчати, ні примусити забути. Вони, як тендітний паросток рослинки, пробиваються через асфальт байдужості.

І тому за всіх режимів і влад в нашій Україні Шевченка офіційно завжди любив і поважав. Правда, дозволялося знати і читати його в тій мірі і в тих дозах, щоб їх трактування не загрожувало методологічним основам існування самого режиму.

Тепер же палітра тлумачень його творчості дуже розмаїта. Знаходяться навіть такі, що стверджують, ніби Тарас Григорович Шевченко був переконаним прихильником Союзного договору! — «А хто ж писав про сім'ю вольну, нову?»

Та Бог з ними, тлумачами. У нас ілюралізм. А в нас діє гарна виставка друкованих творів Поета в абонементному залі бібліотеки. Представлено багато видань, які виходили протягом 40—90 років. Всі ілюстрації виконані на високому художньому рівні відомими ілюстраторами.

У нас відбувся чудовий концерт, присвячений пам'яті Кобзаря, якого в нашому інституті ще не було! Отже, і в цьому вузі є люди небайдужі, хоч їх дуже мало. Величезної дяки і шани заслуговує той, хто чогось бажає і домагається свого! Тільки ці люди змінюють світ на краще, рухають прогрес.

P.S. Інформація для роздумів: в Данте найгірші місця в пеклі передбачені для людей байдужих.

Віталій КОДРЯ,
студент 3-го курсу художньо-графічного факультету.

Відповіді на кросворд від 16 березня

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 7. «Бумбараш». 8. Характер. 10. Трюд. 11. Правило. 12. Реалізм. 13. Кадри. 14. Очерет. 17. Лавина. 19. Ехолот. 20. «Мачуха». 24. Дарвін. 26. Картеч. 28. «Давид». 30. Полотно. 31. Антарес. 32. Лідум. 33. «Ніжність». 34. Ермолова.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. «Кукарача». 2. Займище. 3. Барток. 4. Зандри. 5. Паллада. 6. Березань. 9. «Міндія». 15. Рахів. 16. Тулін. 17. Личук. 18. «Вихор». 21. Бабочкин. 22. Левада. 23. Кемерово. 25. Істомін. 27. Артишок. 28. Долото. 29. Дамара.

таємничу «смерекову мову».

Та лише 1960 року, коли її вже почали шанобливо називати «бабцею української поезії», нарешті постало питання про вступ до Спілки письменників. Якраз тоді Марійці Підгірянці виповнилося... 79(1) років. Отже, офіційно її можна було вважати поетом-початківцем — це один із парадоксів нашого суспільного буття! — хоча на її віршах, пісеньках, скоромовках і загадках виховувалося не одне покоління школярів-українців.

«Я — самоук, несміливе дитя Підгір'я». Це — дійсно так, бо нелегко раніше майже неможливо було здобути освіту жінці-українці в Карпатських горах, забутих коли й не Богом, то вже владою напевне.

Марія Омелянівна Ленерт (дівоче прізвище поетеси) народилася 29 березня 1881 р. в селі Білі Ослави Надвірнянського району, що на Івано-Франківщині, в багатодітній сім'ї. Батько — лісничий не мав змоги віддати всіх дітей «в науку». На родинній раді дійшли згоди, що тільки хтось один із дітей має продовжити навчання, бо на решту просто не стане коштів. Отже, освіченою людиною судилося стати синові, а дівчатка мали задовольнитися жіночою долею і нелегкими господарськими турботами — «до печі».

Майбутній поетеси випало закінчити лише початкову дворічну сільську парафіяльну школу, і надалі мусила вона здобувати освіту самотужки. Вражають її великі знання і витончений талант. «Певно, що й читаннялюбних письменників не лишилося в мене без сліду. Під впливом Кобзаревих муз розбудилася в мені національна свідомість і дбайливість виробити свою мову».

Щоденна виснажлива праця у пошуку знань урешті-решт дозволила Марії скласти 1896 року в Коломиї екстерном іспит за восьмикласну жіночу відлікову школу, а в 1900 році у Львові — за жіночу вчительську семінарію, що надавало право викладати в народній школі. У тому ж році на шпальтах періодики з'являються її перші поезії, підписані псевдонімом Підгірянки, який вона обрала собі на згадку про край, де зроста.

Справжній поет на Україні — завжди вчитель. Навіть коли всі мовчать, онімліли від жаху, український Поет у часи найстрашніших лихоліть словом своїм постійно нагадує, що люди є люди і повинні такими залишатися доки світить сонце і земля не розпалася на космічний пил.

Школа — підмурок будь-якої національної культури. Покликання вчителя — найбільше і найвідповідальніше з людських покликань. Стара Істина: який учитель, такі й учні його. І, якими вони стануть — високими

Не покину твого стягу
В хвилию небезпечну,
Скорше вмру, як ту присягу
Зломлю я сердечну.
Не покину твого кола,
Ні праці, ні труду,
Хай мене забуде доля,
Як тебе забуду!

Вона була переконана, що без освіченості не може бути духовної людини. І в цій благородній справі Марійка Підгірянки спиралася на багатовіковий досвід етнопедогогіки, що здатна забезпечити моральну захищеність національної «людської природи», зберегти генофонд і його природний розвій.

Марійка Підгірянки, як педагог від Бога, бачила в дітях справжні особистості, котрі лише треба вміло і терпляче розвивати, тоді вони стануть добрими, чутливішими і багатими духовно. І обрала форму для ознайомлення дітей з етнографією, математикою, природознавством. Це ціла образна система, притаманна нашій народній творчості: співачки про рідний край, про чарівну природу Карпат, вірші про найдорожчу людину на світі — матір, про школу і веселих школярів, про звірат і пташок, веселі і повчальні загадки, котрі діти вивчали залюбки.

Часто за порадою до «мудрої вчительки» приходили не тільки учні, а й їхні матері. Й усім вона намагалася передати свої знання, які можуть знадобитися кожній господині в повсякденному житті з астрономії, ветеринарії, юриспруденції, прагнула навчити їх раціонально господарювати, надавати першу медичну допомогу. І так довгі роки. Без відпочинку, без відпусток. Во благо, честь і славу України сорок років невтомно працювала вона вчителькою у найвіддаленіших гірських селищах.

Змінювалася влада чужоземних панств — Австро-Угорщини, буржуазних республік Чехословаччини та Польщі — таких різних за принципами устрою і політичними орієнтаціями, проте, немов близнюки, однакових у послідовному проведенні антиукраїнських акцій, як складової частини державної політики.

Не було підручників, необхідних посібників і наочного обладнання. Не було елементарних людських умов для життя та праці. Та недарма ж поважні старі гучили першими знімали крисані, вітаючи шановну пані вчительку.

«Через терні до зióрк» — це сказано й про неї, про самовідданий труд задля того, щоб кинути «хоч одне зерно в гліб рідних нив». І ці зерна посіяні були не на камені, а в дитячих живих душах. І виростили літи Людями, що через все життя пронесли віщі слова своєї першої вчительки:

Новини Прикарпаття

ДО ЗАПИСНИКА ОЩАДЛИВИХ

У радгоспі «Калуський» є звіроферма, де вирощують норок. Якість шкірок тут досить висока завдяки удосконаленню технології їх первинної обробки. Це удосконалення здійснено під керівництвом головного зоотехніка В. Н. Скрипник. Для нього виготовлено спеціальний стенд для обкатування сирих шкірок та багато інших оригінальних пристосувань. Докладно ознайомитися з досвідом роботи цього колективу і методикою обробки сирих шкірок норки можна в Івано-Франківському відділенні республіканського центру науково-технічної інформації і пропаганди «Укрінформагропром».

КОНИ, НАШІ КОНИ

Колгосп імені Держинського Снятинського району торгує не лише бульбою, капустою та зерном. Нещодавно 40 коників місцевої породи було відправлено до Італії. Це вже друга партія вороних, яку колгосп продав на Апеннінах за валюту.

ЦІКАВИЙ КАЛЕНДАР

У видавництві «Радянська Україна» вийшов друком календар на 1991 рік, ілюстрований знімками відомого на Прикарпатті майстра художньої фотографії, викладача Снятинської музичної школи М. С. Атаманюка.

ЗА ВАЛЮТУ

Торік Кутський лісокомбінат відправив до Франції та Бельгії на 150 тисяч інвалютих карбованців своїх меблів. За цю валюту передбачено придбати технологічне устаткування для меблевої промисловості.

ТОВАРИСТВО «РОКСОЛАНА»

Акціонерне товариство з назвою «Роксолана» створено в Галицькому районі на базі колгоспу «Авангард». Перші акціонери-механізатори придбали акції на 5-6 тисяч карбованців.

ДЛЯ РІДНОЇ ШКОЛИ

Учні Добротівської неповної середньої школи Надвірнянського району і учасники хору Української Автокефальної Православної Церкви дали в сільському Будинку культури великий концерт, а гроші, виручені за нього, перерахували на розвиток і зміцнення рідної школи.

НОВА ОРБИТА «САТУРНА»

Кооператив «Сатурн» зареєстровано виконкомом Тлумачької районної Ради народних депутатів. Працюватиме він при Тлумачькій держсортдільниці. Вирощуватиме хутрових звірів, а також виготовлятиме різноманітні товари широкого вжитку.

ГОРОДЕНКІВСЬКИЙ МАЙОНЕЗ

Таку дефіцитну продукцію до нашого столу почало виробляти народне підприємство «Надія» в Городенківському районі. У нинішньому році колектив передбачає випустити тис. сячу тонн цієї продукції.

КНИЖКА НАШОГО ЗЕМЛЯКА

У видавництві «Молодь» вийшла друком перша книжка нашого земляка Василя Рябого. Журналіст за фахом, він живе і працює в Коломиї. Його поезії приваблюють ширістю, самобутністю, філософським осмисленням життя.

Редакція газети просить вибачення в авторів і читачів за допущені помилки у матеріалах «31 словом до дітей» і «Поезія і танець» (22 березня).

У номері від 16 березня у матеріалі «Прогноз на майбутнє» після слів «крах долара» слід читати «1995 році».

Так, танець — це молодість. Будь-якого віку людина в танці себе завжди відчуває молодою.

Танець завжди був бажаним для всіх людей, незалежно від мови чи раси.

Танець — це вид мистецтва, який не потребує мовного перекладу і не має кордонів у своєму розвитку.

У танці людина за допомогою рухів, жестів, поз, міміки може виражати радість і горе, сміток і щастя, трагедію і комедію.

Танець поєднує в собі музику і пісню, які нерозривно пов'язані між собою. Він може супроводжуватись музикою чи піснею, поєднуючи в собі ці види мистецтва.

Ще одна професія

ТАНЕЦЬ — ЦЕ МОЛОДІСТЬ

І ось цього року таке поєднання відбулося на музично-педагогічному та педагогічному факультетах, де було набрано на перший курс майбутніх педагогів з додатковою спеціальністю «Хореографія». Очолив цю нелегку роботу Б. В. Стасько. Вся організація навчального процесу була покладена на нього: до початку занять необхідно було розробити та затвердити у міністерстві навчальні плани, виконати розрахунки по розбивці годин, підібрати викладачів відповідних дисциплін. Плідно включилися в роботу молоді педагоги — Майданська С. О., асистент кафедри музики з методикою її викладання педагогічного факультету, та Коваль П. М., асистент кафедри методики музичного виховання, співів та диригування музично-педагогічного факультету. Якщо перший було доручено вести курс класичного танцю, то другий віддав перевагу народному танцю. По завершенню підготовки навчальних програм всі дружно взялися за оформлення хореографічного класу-кабінету. В цій нелегкій роботі їм допомагали Коробейко Л. Я., викладач народного танцю, яка на даний час працює в інституті по сумісництву, молоді концертмейстери Євчук З. Ю. та Маник В. Ю. Значна підтримка була надана з боку адміністрації інституту та дирекції Будинку культури «Студентський».

І хоча робота пророблена значна, попереду нові турботи, які пов'язані з виділенням додаткових приміщень, адже одного класу-кабінету для забезпечення навчального процесу буде недостатньо. Та думаємо, що ректорат піде в цьому питанні нам на зустріч.

Не легкими були перші кроки студентів в освоєнні цього не простого виду мистецтва. Та й вік уже далеко не той, в якому повинні починати займатись хореографією. Але наполеглива і старанна праця студентів дала бажані результати. З кожним заняттям перші кроки ставали більш впевненими. Позаду — перший семестр навчання, і підсумки показали, що успіхи уже є. Звичайно, в кого вони кращі, в кого слабші. На сьогодні добре зарекомендували себе студенти Шувіра В., Васірук В., Гуменна Н. (музично-педагогічний факультет), Микитчин Н., Шейко Л., (педагогічний факультет). А в цілому можна зробити висновок, що ця спеціальність набуде широкої популярності, адже сьогодні в школі так не вистачає викладача-хореографа, який потрібен дітям. Нинішній день — це час відродження нашого національного мистецтва, яке немислиме без танцю.

У концепції розвитку національної школи одне із важливих місць повинно займати хореографічне навчання. Про його необхідність не треба багато говорити. Достатньо прийти на танцювальний майданчик чи шкільну дискотеку — і все стане зрозумілим. Елементарних понять культури поведінки і навіть уяви про танець у дітей немає. На превеликий жаль, навчати дітей хореографічному мистецтву ми взялися надто пізно, хоч це і не з нашої волі. Звичайно, про повну відсутність хореографії говорити не можна, оскільки існують дитячі хореографічні колективи. Однак відсутність необхідної кількості спеціалістів не дає можливості прихилити до цього важливого виду мистецтва широке коло людей, зокрема шкільного віку.

Хореографія — це, в першу чергу, цілий комплекс розвитку дитячого організму:

- формування кістково-м'язового апарату;
- розвиток координації рухів;
- вміння слухати і відтворювати в русі музику;
- формування відносин між хлопчиками та дівчатками і т. ін.

Основне завдання, яке сьогодні стоїть перед педагогами в створенні національної школи — сміливе впровадження в навчальний процес предметів, які забезпечують повноцінний розвиток дитини. Серед них значне місце займає хореографія, яка в поєднанні з іншими видами мистецтва дає можливість виховати гармонійно розвинену людину. І робити це належить тим, хто сьогодні опановує нову спеціальність педагога-хореографа. Вам, сьогоднішні першокурсники, нести в життя мистецтво танцю, де завжди поряд музика, пісня і танець.

Петро КОВАЛЬ

Асистент кафедри методики музичного виховання, співів та диригування музично-педагогічного факультету.

Святкові Великодні листівки з колекції прикарпатського історика Петра АРСЕНИЧА.

Газета Івано-Франківського педагогічного інституту імені В. Стефаника.

Редактор Євген ГОРДИЦЯ

7(95) 5 КВІТНЯ 1991 РОКУ.

Газета заснована 30 вересня 1988 року.

Виходить українською мовою.

ГРОМАДСЬКО-РЕДАКЦІЙНА РАДА

В. БЕРЕГОВСЬКИЙ, заступник директора школи-лабораторії ІФДП.

М. ГРІНЕР, відповідальний секретар.

О. КИСІЛЬ, студентка педагогічного факультету.

В. КОНОНЕНКО, ректор інституту, професор, член-кореспондент Академії педагогічних наук СРСР.

Н. ЛИСЕНКО, завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної дошки).

Л. ОСТАПОВА, студентка філологічного факультету.

І. ПІКУЛЯН, студентка історичного факультету.

С. ХОРОВ, старший викладач кафедри української літератури.

В. ХРУЩ, завідувач кафедри педагогіки і психології, доцент, голова обласного відділення Педагогічного товариства.

НАША АДРЕСА:

ДЛЯ ЛИСТІВ — 284000, м. Івано-Франківськ, головнаштабт — а/с № 27.

ТЕЛЕФОН — 98-4-13, 98-4-41.

ЗАХОДЬТЕ — м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, 2 поверх, каб. 209, 209 а.

ЗАСНОВНИК — Івано-Франківський педагогічний інститут імені В. Стефаника.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Ліногравці — Надія Банлюк, верстальниця — Г. Васильчук, М. Недосуг, фотомонтаж — А. Хованець, М. Васильчук, друкарі — Л. Черемисинський, М. Васильчук, головний інженер — Л. Воробель, літературний редактор — З. Каспринська.

Газету віддруковано офсетним способом друку в Галицькому районній друкарні обласного управління у справах видавництва і поліграфії.

м. Галич, майдан Різдва, 31.

Редакція газети «Педагог Прикарпаття» залишає за собою право редагувати і скорочувати тексти.

Висловлені авторами думки не можуть не збігатися з позицією редакції.

Виходить двічі на місяць форматом А3-8.

Серія ІФ № 049.

Зам. 639-640.

Рукописи, малюнки і фотографії не рецензуються і не повертаються.

Тираж 2000 примірників.

Підписано до друку 4.04.91 р.